

Објављивање нацрта Статута Војводине потврдило је неке рђаве слутње. Те слутње су се јавиле пошто је, претходно, у јавност изашло да Војводина добија „владу”. „То је само таква терминологија, то је потпуно неважно”, речено нам је. Али, сада када видимо цео текст нацрта, јасно је да није реч само о форми. Иза државне симболике појављује се права држава. „Европска регија Војводина” (чл. 1 статута).

Војводина ће овим статутом добити практично све одлике суверене државе (осим војске и полиције). Добиће, рецимо, стална представништва у иностранству. Устав Србије (чл. 181) дозвољава непосредну сарадњу покрајина и општина са покрајинама и општинама у другим земљама. Али, он не помиње дипломатска представништва. Поготово не помиње представништво у Бриселу, о коме изричито говори војвођански статут (чл. 18).

„Представништво” Војводине у Бриселу је, да се не лажемо, амбасада Војводине у ЕУ. Чак ни земље које су федерализоване немају заступништва својих федералних јединица у ЕУ. Уопште, дипломатска представништва су скупа, али и симболички важна ствар за сваку државу. Да није тако, светске престонице би биле препуне амбасада Калифорније или Тексаса. Али, неко је изгледа проценио да је Србија богатија од САД, а Војводина од Калифорније, па да себи можемо дозволити луксуз двоструког представљања. Такође, неко је проценио да је државно јединство Србије мање под знаком питања од државног јединства САД, и да ће баш бити добро што ће у ЕУ постојати одвојено представништво за Србију, а одвојено за Војводину. Честитам на процени.

Не само по питању дипломатских представништава, већ и у осталим стварима статут Војводине иде даље од онога што Устав Србије прописује. Устав, рецимо, одређује да су у Србији у службеној употреби „српски језик и ћирилично писмо” (чл. 10). Статут Војводине, међутим, прописује да ће се „примена латиничног писма српског језика уредити покрајинском скупштинском одлуком” (чл. 24). Како то у пракси изгледа најбоље се види ако се оде на званичне сајтове Скупштине и Извршног већа Војводине. Они су искључиво на латиници. Баш као и интернет презентације готово свих покрајинских институција. Ако је то тако сада, док још покрајинским статутом није суспендован уставни пропис о употреби ћирилице, можемо се само запитати како ли ће тек бити када се донесе одлука о „употреби латиничног писма српског језика” у Војводини. Намера нашег уставотворца била је да се ћирилица, као саставни део националног идентитета, колико-толико заштити. Војвођански статут, међутим, иде супротно тој интенцији уставотворца. Он омогућава полатиничење целокупне јавне сфере северно од Саве и Дунава.

Статут Војводине тако и на симболичком и на институционалном плану ствара својеврсни „корпус сепаратум” на тлу државе Србије. Одвојене институције даће одвојене елите, а одвојене елите брзо ће дати одвојене идентитете. Надарени Новосађани или Вршчани моћи ће од сада да праве читаву политичку каријеру, па и да оду у Брисел као „дипломатски представници Војводине”, а да уопште и не виде Београд. Тако ће бити и у науци, култури или образовању. А кад се добије институционално и психолошки одвојена елита, као што се већ десило и у случају Црне Горе, само је питање времена када ће се родити идеја о одвојеним националним идентитетима. Једна наша НВО, знаменита по залагањима за независну Црну Гору и независно Косово, већ је издала књигу под називом „Војвођански идентитет”. Погледајте

сајтове и форуме војвођанских „аутономашких” организација па ћете видети сасвим озбиљне тврдње о постојању „војвођанског језика” и „војвођанске нације”. Сада се томе смејемо. Али тако смо се смејали и „дукљанима”. Онда је у Црној Гори из службене употребе и са државне телевизије нестала ћирилица, народу је објашњено да им је Београд главна препрека за пут у Европу, уприличен је референдум и добили смо нову независну државу и нови црногорски језик.

Тешко је поверовати да смо народ вечитих историјских понављача. Али део наше елите изгледа лакомислено верује како је дивно да се на територији Србије прави „европска регија Војводина” која ће имати свог посебног представника у Бриселу. Но, морамо се запитати, шта је са оним делом елите који тако не мисли? Зашто они ћуте? Зашто се само по кулоарима вајкају „Оде Војводина”? Постоји јавност коју треба упознати са својим аргументима (ако их имамо). Постоје медији спремни да то пренесу. Постоји Скупштина Србије која о статусу тек треба да гласа. Коначно, постоји Уставни суд, који такав статут може да прогласи неуставним. Политичка, медијска и правна борба тек предстоји. Али, ако наспрам лакомислене елите и даље буде стајала уморна и безвољна елита, „европска регија Војводина” ускоро ће именовати свог првог амбасадора у Бриселу. Из колико пута треба да погађамо ко ће то бити?

[објављено: 25/09/2008.]